

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (piata komora)

z 5. marca 2015*

„Odvolanie — Hospodárska súťaž — Kartely — Trh s chloroprénovým kaučukom —
Právne nástupníctvo výrobných subjektov — Pripísateľnosť protiprávneho správania — Pokuty —
Opakovanie porušenia — Neobmedzená súdna právomoc“

V spojených veciach C-93/13 P a C-123/13 P,

ktorých predmetom sú dve odvolania podľa článku 56 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie, podané 25. februára 2013 a 12. marca 2013,

Európska komisia, v zastúpení: V. Di Bucci, G. Conte a R. Striani, splnomocnení zástupcovia,
s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

odvolateľka,

ďalší účastníci konania:

Versalis SpA, predtým Polimeri Europa SpA, so sídlom v Brindisi (Taliansko),

Eni SpA, so sídlom v Ríme (Taliansko),

v zastúpení: M. Siragusa, G. M. Roberti, F. Moretti, I. Perego, F. Cannizzaro, A. Bardanzellu, D. Durante
a V. Laroccia, avvocati,

žalobkyne v prvostupňovom konaní,

a

Versalis SpA, predtým Polimeri Europa SpA,

Eni SpA,

v zastúpení: M. Siragusa, G. M. Roberti, F. Moretti, I. Perego, F. Cannizzaro, A. Bardanzellu, D. Durante
a V. Laroccia, avvocati,

odvolateľky,

ďalší účastník konania:

* Jazyk konania: taliančina.

Európska komisia, v zastúpení: V. Di Bucci, G. Conte a R. Striani, splnomocnení zástupcovia,
s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

žalovaná v prvostupňovom konaní,

SÚDNY DVOR (piata komora),

v zložení: predseda piatej komory T. von Danwitz, sudcovia C. Vajda, A. Rosas (spravodajca), E. Juhász
a D. Šváby,

generálny advokát: P. Cruz Villalón,

tajomník: L. Carrasco Marco, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 27. februára 2014,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 17. júla 2014,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Svojimi odvolaniami, Európska komisia vo veci C-93/13 P, ako aj spoločnosti Versalis SpA (ďalej len „Versalis“) a Eni SpA (ďalej len „Eni“) vo veci C-123/13 P, navrhujú zrušenie rozsudku vyhláseného Všeobecným súdom Európskej únie 13. decembra 2012 (Versalis a Eni/Komisia, T-103/08, EU:T:2012:686, ďalej len, „napadnutý rozsudok“), ktorého premetom bola žaloba podaná spoločne spoločnosťami Versalis a Eni s cieľom dosiahnuť zrušenie rozhodnutia Komisie K(2007) 5910 v konečnom znení z 5. decembra 2007 týkajúceho sa konania o uplatnení článku 81 [ES] a článku 53 Dohody o EHP (Vec COMP/38629 – Chloroprénový kaučuk, ďalej len „sporné rozhodnutie“) alebo subsidiárne zrušenie alebo zníženie sumy pokuty, ktorú toto rozhodnutie spoločne a nerozdielne uložilo spoločnostiam Versalis a Eni.
- 2 Komisia vo svojom odvolaní navrhuje zrušenie napadnutého rozsudku v rozsahu, v akom Všeobecný súd znížil na 106 200 000 eur sumu pokuty uloženej sporným rozhodnutím spoločnostiam Versalis a Eni. Cieľom odvolania spoločností Versalis a Eni je dosiahnuť zrušenie tohto rozsudku v rozsahu, v akom Všeobecný súd zamietol ich žalobu.

Okolnosti predchádzajúce sporu a sporné rozhodnutie

Dotknuté subjekty

- 3 Eni je hlavná materská spoločnosť skupiny s rovnakým menom, ktorá vstúpila na trh s chloroprénovým kaučukom („chloroprene rubber“, ďalej len „CR“) na konci roku 1992 prostredníctvom akvizície odvetia CR skupiny Rhône-Poulenc, ktorej spoločnosť špecializujúca sa na CR sa nazývala Distugil. V období od 13. mája 1993 do 31. októbra 1997 spoločnosťou zodpovednou v rámci skupiny Eni za činnosť týkajúcu sa CR (ďalej len „činnosť CR“) bola EniChem Elastomeri Srl (ďalej len „EniChem Elastomeri“), 100 % ovládaná spoločnosťou EniChem SpA (ďalej len „EniChem“), ktorá bola ovládaná čiastočne priamo a čiastočne nepriamo spoločnosťou Eni na úrovni medzi 99,93 % a 99,97 % jej základného imania. Dňa 1. novembra 1997 bola EniChem Elastomeri zlúčená so spoločnosťou EniChem. Táto spoločnosť prebrala zodpovednosť za predchádzajúce činnosti EniChem Elastomeri, ktorá ako samostatný právny subjekt prestala existovať. Dňa 1. januára 2002 EniChem previedla svoju činnosť CR na svoju 100 % dcérsku spoločnosť Polimeri Europa SpA (ďalej len „Polimeri Europa“). Dňa

21. októbra 2002 Eni získala úplnú priamu kontrolu nad spoločnosťou Polimeri Europa. Dňa 30. apríla 2003 EniChem zmenila svoje obchodné meno a volá sa „*dôverné*“. V apríli 2012 Polimeri Europa zmenila svoje obchodné meno a odvtedy sa volá „Versalis“.

Konanie pred Komisiou

- 4 Dňa 18. decembra 2002 Bayer AG (ďalej len „Bayer“) informovala Komisiu Európskych spoločenstiev o existencii kartelu na trhu CR a vyjadrila svoje želanie spolupracovať s ňou za podmienok stanovených v oznámení Komisie o oslobodení od pokút a znížení pokút v prípadoch kartelov (Ú. v. ES C 45, 2002, s. 3; Mim. vyd. 08/002, s. 155, ďalej len „oznámenie o spolupráci z roku 2002“). Rozhodnutím z 27. januára 2003 Komisia priznala spoločnosti Bayer podmienené oslobodenie od pokút.
- 5 V nadväznosti na oznámenie informácii spoločnosťou Bayer Komisia 27. marca 2003 pristúpila k neohláseným kontrolám v priestoroch spoločnosti Dow Deutschland Inc. a 9. júla 2003 v budovách spoločnosti Denka Chemicals GmbH (ďalej len „Denka Chemicals“).
- 6 Dňa 15. júla 2003 Tosoh Corp. a Tosoh Europe BV (ďalej len „Tosoh Europe“), a 21. novembra 2003 DuPont Dow Elastomers LLC (ďalej len „DDE“), spoločný podnik, ktorého rovnaké podiely vlastní EI DuPont de Nemours and Company (ďalej len „EI DuPont“) a The Dow Chemicals Company (ďalej len „Dow“) jednotlivito podali žiadosti o zhovievavosť na základe oznámenia o spolupráci z roku 2002.
- 7 V marci 2005 Komisia zaslala svoje prvé žiadosti o informácie podnikom, ktorým je určené sporné rozhodnutie, na základe článku 18 nariadenia Rady (ES) č. 1/2003 zo 16. decembra 2002 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch 81 [ES] a 82 [ES] (Ú. v. ES L 1, 2003, s. 1; Mim. vyd. 08/002, s. 205).
- 8 Po prijatí prvej žiadosti o informácie spoločnosť [*dôverné*], predtým EniChem, a Polimeri Europa, teraz Versalis, podali 15. apríla 2005 žiadosti o zhovievavosť. Spoločnosť [*dôverné*] predložila Komisii ďalšie vyhlásenie v rámci tejto žiadosti o zhovievavosť z mája 2005 a z novembra 2006.
- 9 Listami zo 7. marca 2007 Komisia informovala Tosoh Corp., Tosoh Europe a DDE o svojom predbežnom závere, podľa ktorého dôkazy, ktoré jej poskytli, majú významnú pridanú hodnotu v zmysle bodu 22 oznámenia o spolupráci z roku 2002 a v dôsledku toho svoj zámer znížiť sumu pokuty, ktorú by im inak uložila, o sumu v rozpätí podľa bodu 23 písm. b) prvého odseku tohto oznámenia, a síce o 30 až 50 % v prípade Tosoh Corp. a Tosoh Europe a o 20 % až 30 % v prípade DDE. Listami z toho istého dňa sa spoločnosti [*dôverné*], predtým EniChem, a spoločnosti Polimeri Europa, teraz Versalis, oznámilo, že ich žiadosti nespĺňali podmienky uvedené v bode 8 písm. a) a b) uvedeného oznámenia a že na základe bodov 15 a 17 tohto oznámenia sa im nepriznáva podmienené oslobodenie od pokút.
- 10 Dňa 13. marca 2007 Komisia začala správne konanie a prijala oznámenie o výhradách týkajúce sa porušenia článku 81 ES a článku 53 Dohody o Európskom hospodárskom priestore z 2. mája 1992 (Ú. v. ES L 1, 1994, s. 3, ďalej len „Dohoda o EHP“) adresované dvanástim spoločnostiam, vrátane Eni, Polimeri Europa, teraz Versalis, a spoločnosti [*dôverné*], predtým EniChem. Všetci adresáti oznámenia o výhradách v odpovedi predložili Komisii písomné pripomienky a vykonali svoje právo byť vypočutý v rámci výsluchu, ktorý sa uskutočnil 21. júna 2007.

Sporné rozhodnutie

- 11 Dňa 5. decembra 2007 Komisia prijala sporné rozhodnutie. Toto rozhodnutie bolo oznámené spoločnosti Eni 10. decembra 2007 a spoločnosti Polimeri Europa, teraz Versalis, 11. decembra 2007. Zhrnutie sporného rozhodnutia, zmeneného a doplneného rozhodnutím Komisie K(2008) 2974

v konečnom znení z 23. júna 2008, bolo zverejnené v *Úradnom vestníku Európskej únie* z 3. októbra 2008 (Ú. v. EÚ C 251, s. 11). Toto rozhodnutie bolo určené výlučne spoločnostiam EI DuPont, DuPont Performance Elastomers SA, DuPont Performance Elastomers LLC a spoločnosti Dow.

- 12 Zo sporného rozhodnutia vyplýva, že v období rokov 1993 až 2002 sa viacero výrobcov CR, adresátov sporného rozhodnutia, podieľalo na jednom a pokračujúcom porušení článku 81 ES a článku 53 Dohody o EHP, s rozsahom na celom území Európskeho hospodárskeho priestoru (EHP), ktoré pozostávalo z dohôd a zosúladených postupov týkajúcich sa rozdelenia a stabilizácie trhov, trhových podielov CR, ako aj koordinácie a realizácie viacerých zvýšení cien, z dohôd o minimálnych cenách, z rozdelenia zákazníkov a z výmenu konkurenčne citlivých informácií. Títo výrobcovia sa pravidelne stretávali viackrát do roka v rámci multilaterálnych alebo bilaterálnych stretnutí.
- 13 V zmysle článkov 1 až 3 sporného rozhodnutia, zmeneného a doplneného rozhodnutím K(2008) 2974 v konečnom znení:

„Článok 1

Tieto podniky porušili článok 81 [ES] a od 1. januára 1994 článok 53 Dohody EHP tým, že sa v uvedených obdobiach zúčastnili na jednej a trvajúcej dohode a na zosúladených postupoch v odvetví [CR]:

- a) Bayer...: od 13. mája 1993 do 13. mája 2002;
- b) [EI DuPont]: od 13. mája 1993 do 13. mája 2002; DuPont Performance Elastomers SA, DuPont Performance Elastomers LLC a [Dow]: od 1. apríla 1996 do 13. mája 2002;
- c) Denki Kagaku Kogyo K.K. [(ďalej len ‚Denki Kagaku Kogyo‘)] a Denka Chemicals...: od 13. mája 1993 do 13. mája 2002;
- d) Eni... a Polimeri Europa [teraz Versalis]: od 13. mája 1993 do 13. mája 2002;
- e) Tosoh [Corp.] a Tosoh Europe...: od 13. mája 1993 do 13. mája 2002.

Článok 2

Za porušenie uvedené v článku 1 sa ukladajú tieto pokuty:

- a) Bayer...: 0 [eur];
- b) [EI DuPont]: 59 250 000 [eur]; [z ktorých] spoločne a nerozdielne s
  - i) DuPont Performance Elastomers SA: 44 250 000 [eur] a
  - ii) DuPont Performance Elastomers LLC: 44 250 000 [eur] a
  - iii) [Dow]: 44 250 000 [eur];
- c) Denki Kagaku Kogyo... a Denka Chemicals..., spoločne a nerozdielne: 47 000 000 [eur];
- d) Eni... a Polimeri Europa [teraz Versalis], spoločne a nerozdielne: 132 160 000 [eur];
- e) Tosoh [Corp.] a Tosoh Europe..., spoločne a nerozdielne: 4 800 000 [eur];
- f) [Dow]: 4 425 000 [eur].

...

Článok 3

Uvedené spoločnosti ihneď ukončia porušenia uvedené v článku 1, pokiaľ tak ešte neurobili.

Zdržia sa opakovania akéhokoľvek konania alebo správania opísaných v článku 1, ako aj akéhokoľvek konania alebo správania s rovnakým cieľom alebo účinkom.“

- 14 Na účely stanovenia základnej sumy pokút Komisia uplatnila svoje usmernenia k metóde stanovenia pokút uložených podľa článku 23 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 1/2003 (Ú. v. EÚ C 210, 2006, s. 2, ďalej len „usmernenia z roku 2006“). Zohľadnila určitú časť z hodnoty predaja CR, ktorú dosiahol každý podnik v EHP v priebehu kalendárneho roka 2001, ktorý bol posledným celým rokom účasti na porušení, a tú vynásobila počtom rokov porušenia.
- 15 Na účely stanovenia tejto pomernej časti sa Komisia domnievala, že horizontálne zmluvy o rozdelení trhov a stanovení cien patria už na základe svojej povahy medzi najzávažnejšie obmedzenia hospodárskej súťaže. V tomto ohľade Komisia tiež usúdila, že spoločný trhový podiel podnikov zúčastnených na porušení predstavoval 100 % v rámci EHP, že geografický rozsah porušenia bol celosvetový a že k porušeniu dochádzalo systematicky.
- 16 Komisia rozhodla, že podiel hodnoty predajov každého zúčastneného podniku, ktorý bolo potrebné zohľadniť na účely určenia základnej sumy pokuty, ktorá sa má uložiť, je 21 %.
- 17 Z dôvodu účasti na porušení počas obdobia deviatich rokov v prípade spoločností EI DuPont, Bayer, Denki Kagaku Kogyo, Denka Chemicals a Eni a Polimeri Europa, teraz Versalis, ako aj v prípade spoločností Tosoh Corp. a Tosoh Europe (ďalej len spoločne „Tosoh“) a počas šiestich rokov a jedného mesiaca v prípade spoločností DuPont Performance Elastomers SA a DuPont Performance Elastomers LLC (ďalej len spoločne „DPE“), ako aj v prípade spoločnosti Dow Komisia na základe bodu 24 usmernení z roku 2006 vynásobila koeficientom 9 základné sumy pokút určené v závislosti od hodnoty predajov spoločností Eni a Polimeri Europa, teraz Versalis, EI DuPont, Bayer, Denki Kagaku Kogyo, Denka Chemicals a Tosoh a koeficientom 6,5 základné sumy pokút určené v závislosti od hodnôt predajov spoločností DPE a Dow.
- 18 S cieľom odstrániť dotknuté podniky od účasti na dohode týkajúcej sa rozdelenia trhu a na horizontálnych dohodách o stanovení cien, ako sú dohody dotknuté vo veci samej, a po zohľadnení najmä skutočností uvedených v bode 15 tohto rozsudku Komisia na základe bodu 25 usmernení z roku 2006 zahrnula do základnej sumy pokút dodatočnú sumu vo výške 20 % hodnoty predajov každého zo zúčastnených podnikov.
- 19 Vzhľadom na tieto skutočnosti bola základná suma pokuty, ktorá sa má uložiť spoločnostiam Eni a Polimeri Europa, teraz Versalis, stanovená na 59 miliónov eur.
- 20 Pokiaľ ide o úpravu základných súm pokút, na jednej strane z dôvodu prítazujúcich okolností bola základná suma pokuty, ktorá sa mala uložiť spoločnostiam Versalis a Eni, zvýšená o 60 % a základná suma pokuty, ktorá sa mala uložiť spoločnosti Bayer, bola zvýšená o 50 % z dôvodu, že tieto podniky sa porušenia dopustili opakovane. Komisia zohľadnila prítazujúcu okolnosť spočívajúcu v opakovaní porušenia voči spoločnostiam Versalis a Eni z dôvodu účasti spoločnosti Anic SpA (ďalej len „Anic“) na karteli v odvetví polypropylénu, pričom toto porušenie bolo konštatované jej rozhodnutím 86/398/EHS z 23. apríla 1986 týkajúcim sa konania o uplatnení článku [81 ES] (IV/31.149 – Polypropylén) (Ú. v. ES L 230, s. 1, ďalej len „rozhodnutie ‚Polypropylén‘“), a spoločnosti EniChem na karteli v odvetví PVC, pričom toto porušenie bolo konštatované jej rozhodnutím

94/599/ES z 27. júla 1994 týkajúcim sa konania o uplatnení článku [81 ES] (IV/31.865 – PVC) (Ú. v. ES L 239, s. 14, ďalej len „rozhodnutie ‚PVC II‘“). Príťažujúca okolnosť opakovania porušenia sa zohľadnila voči spoločnosti Bayer len na základe jediného porušenia predchádzajúceho spornému rozhodnutiu.

- 21 Na druhej strane z dôvodu poľahčujúcich okolností uvedených v bode 29 usmernení z roku 2006 sa nepriznalo nijaké zníženie základných súm pokút, pretože Komisia zamietla všetky žiadosti o zníženie pokút predložené z tohto dôvodu.
- 22 Komisia tiež uplatnila na základnú sumu pokuty určitých podnikov, ktorým bolo určené sporné rozhodnutie, osobitné zvýšenie s cieľom zaručiť pokutám dostatočný odstrašujúci účinok, pričom zohľadnila osobitne vysokú úroveň obratu týchto podnikov mimo rámca tovarov a služieb, ktorých sa porušenie týkalo. Základná suma pokuty, ktorá sa mala uložiť spoločnostiam Polimeri Europa, teraz Versalis, a Eni, bola vynásobená koeficientom 1,4 a základná suma pokuty, ktorá sa mala uložiť spoločnosti Dow, bola vynásobená koeficientom 1,1.
- 23 V dôsledku toho základná suma pokuty, ktorá sa mala uložiť spoločnostiam Eni a Polimeri Europa, teraz Versalis, bola zvýšená a dosiahla 132,16 milióna eur.
- 24 Čo sa týka uplatnenia oznámenia o spolupráci z roku 2002, Komisia priznala zníženie základnej sumy pokuty vo výške 100 % spoločnosti Bayer, vo výške 50 % spoločnosti Tosoh, ako aj vo výške 25 % spoločnostiam EI DuPont, DPE a Dow. Komisia zamietla žiadosti o zníženie tejto sumy podané na základe tohto oznámenia spoločnosťou [dôverné], predtým EniChem, a spoločnosťou Polimeri Europa, teraz Versalis.
- 25 Suma pokuty uloženej spoločnostiam Eni a Polimeri Europa, teraz Versalis, bola preto stanovená na 132,16 milióna eur, čo je suma, ktorú sú tieto podniky povinné spoločne a nerozdielne zaplatiť.

Napadnutý rozsudok

- 26 Žalobou doručenou do kancelárie Všeobecného súdu 20. februára 2008 Polimeri Europa, teraz Versalis, a Eni navrhovali predovšetkým zrušenie sporného rozhodnutia a subsidiárne zrušenie a zníženie sumy pokuty im uloženej spoločne a nerozdielne v tomto rozhodnutí.
- 27 Pred Všeobecným súdom Versalis a Eni uviedli jedenásť žalobných dôvodov, z ktorých šesť sa týkalo zrušenia sporného rozhodnutia a zakladali sa po prvé na porušení článku 81 ES a na nedostatku odôvodnenia sporného rozhodnutia, pokiaľ ide o pripísanie porušenia spoločnosti Eni, po druhé na porušení práv na obhajobu, keďže sporné rozhodnutie bolo v rozpore s listom, ktorým sa skončilo konanie voči spoločnosti [dôverné], predtým EniChem, po tretie na porušení článku 81 ES a na nedostatku odôvodnenia sporného rozhodnutia, pokiaľ ide o pripísanie porušenia spoločnosti Polimeri Europa, teraz Versalis, po štvrté na nedostatku odôvodnenia sporného rozhodnutia a na protichodnosti odôvodnenia, na nedostatku vyšetrovania a na porušení článku 81 ES, pokiaľ ide o posúdenie skutkových okolností a dôkazov Komisiou, osobitne čo sa týka účasti spoločnosti [dôverné], predtým EniChem, a spoločnosti Polimeri Europa, teraz Versalis, na stretnutiach, ktoré sa konali v rokoch 1993 až 2002, po piate na nedostatku odôvodnenia sporného rozhodnutia a na protichodnosti odôvodnenia, na nedostatku vyšetrovania a na porušení článku 81 ES z dôvodu kvalifikácie porušenia za jediné a pokračujúce porušenie a po šieste na nedostatku odôvodnenia sporného rozhodnutia a na nedostatku vyšetrovania, čo sa týka výpočtu trvania porušenia.
- 28 Päť žalobných dôvodov na zrušenie pokuty alebo jej zníženie sa zakladalo na po prvé nesprávnom stanovení základnej sumy pokuty, po druhé na porušení zásady proporcionality a na nedostatku odôvodnenia sporného rozhodnutia, pokiaľ ide o úpravu základnej sumy pokuty z dôvodu opakovania

porušenia, na základe poľahčujúcich okolností a na účely zrušenia odstrašujúceho účinku, po tretie na nesprávnom určení 10 % prahu obratu, po štvrté na nezohľadnení spolupráce mimo pôsobnosti oznámenia o spolupráci z roku 2002 a po piate na neznížení sumy pokuty na základe tohto oznámenia.

- 29 Všeobecný súd potvrdil zákonnosť rozhodnutia, s výnimkou bodov 287 a 386 napadnutého rozsudku, pokiaľ ide o zohľadnenie priťažujúcich okolností a úroveň násobiaceho koeficientu základnej sumy pokuty, ktorý bol použitý na účely odstrašenia. Keďže priťažujúcu okolnosť opakovania porušenia nemožno zohľadniť voči spoločnosti Eni, ale len voči spoločnostiam Versalis, Všeobecný súd znížil percentuálnu úroveň zvýšenia tejto sumy na základe tejto okolností zo 60 % na 50 %. Taktiež znížil uvedený násobiaci koeficient z 1,4 na 1,2. Všeobecný súd v dôsledku toho znížil sumu pokuty uloženú spoločne a nerozdielne spoločnostiam Polimeri Europa, teraz Versalis, a Eni zo 132,16 milióna eur na 106,2 milióna eur.

Návrhy účastníkov konania

Vo veci C-93/13 P

- 30 Komisia navrhuje, aby Súdny dvor:
- zrušil napadnutý rozsudok v časti, v akej znížil na 106 200 000 eur sumu pokuty uloženú sporným rozhodnutím spoločnostiam Versalis a Eni,
  - zamietol ako celok žalobu o neplatnosť podanú pred Všeobecným súdom,
  - zaviazal spoločnosti Versalis a Eni na náhradu trov konania na oboch stupňoch.
- 31 Versalis a Eni navrhujú, aby Súdny dvor:
- zamietol odvolanie Komisie ako celok a
  - zaviazal Komisiu na náhradu trov konania.

Vo veci C-123/13 P

- 32 Versalis a Eni navrhujú, aby Súdny dvor:
- zrušil úplne alebo čiastočne napadnutý rozsudok v rozsahu, v akom zamietol ich spoločnú žalobu na prvom stupni a v dôsledku toho:
    - zrušil v celom rozsahu alebo čiastočne sporné rozhodnutie,
    - a/alebo zrušil alebo aspoň znížil pokutu, ktorá im bola uložená týmto rozhodnutím,
  - subsidiárne zrušil, a to v celom rozsahu alebo čiastočne, napadnutý rozsudok v rozsahu, v akom tento rozsudok zamietol ich žaloby na prvom stupni a vrátil vec Všeobecnému súdu, aby vo veci rozhodol na základe usmernení poskytnutých Súdnym dvorom, a
  - zaviazal Komisiu na náhradu trov konania, iných nákladov a odmien týkajúcich sa konaní na oboch stupňoch.

- 33 Komisia navrhuje, aby Súdny dvor:
- zamietol odvolanie a
  - zaviazal Versalis a Eni na náhradu trov konania.
- 34 Rozhodnutím predsedu Súdneho dvora z 21. januára 2014 boli veci C-93/13 P a C-123/13 P spojené na spoločné konanie na účely písomnej časti konania, ústnej časti konania a rozsudku.

O odvolaniach

- 35 Odvolacie dôvody budú uvedené v poradí napadnutých bodov rozsudku Všeobecného súdu.

O prvom odvolacom dôvode vo veci C-123/13 P

Argumentácia účastníkov konania

- 36 Svojím prvým odvolacím dôvodom týkajúcim sa bodov 53 až 78 napadnutého rozsudku Versalis a Eni tvrdia, že Všeobecný súd sa tým, že pripísal materskej spoločnosti Eni porušenie, ktorého sa údajne dopustili spoločnosti, ktoré Eni kontroluje v odvetví CR, v rozpore s článkom 81 ES, odklonil od relevantnej judikatúry Súdneho dvora a povinností odôvodnenia, ktoré mu prislúchajú v rámci posúdenia dôkazov predložených na účely vyvrátenia skutočného uplatňovania rozhodujúceho vplyvu, čím Všeobecný súd tiež porušil základné zásady zákonnosti, osobnej zodpovednosti v oblasti kartelov, prezumpcie nevinu a práv na obranu, ako aj zásadu obmedzeného ručenia spoločností.
- 37 Versalis a Eni pripomínajú určitý počet skutočností, na ktoré dávali dôraz pred Všeobecným súdom, a najmä, že Eni sa nezúčastnila na dotknutom porušení, že nikdy nepôsobila v chemickom odvetví a konkrétne v odvetví CR, že neexistovala nijaká situácia prekryvania funkcií medzi členmi jej riadiacich orgánov a členmi riadiacich orgánov jej dcérskych spoločností, že každá z dcérskych spoločností mala vlastné rozhodovacie postupy, že navyše neexistuje nijaký tok informácií („reporting lines“) z uvedených dcérskych spoločností vo vzťahu k ich materskej spoločnosti a že Eni jednoducho vykonávala bežnú úlohu podielovej holdingovej spoločnosti vo vzťahu k svojim dcérskym spoločnostiam pôsobiacim v odvetví malej dôležitosti vo vzťahu k odvetviu, v ktorom vykonáva svoje hlavné činnosti, ktoré je v každom prípade odlišné od dotknutého odvetvia.
- 38 Versalis a Eni tvrdia, že rozsudok je nezákonný v tom, že Všeobecný súd nekoherentne a bez akéhokoľvek relevantného odôvodnenia považoval za úplne irelevantnú túto skupinu vecne preukázaných dôkazov, ktoré podľa judikatúry Súdneho dvora mohli preukázať neexistenciu skutočného výkonu rozhodujúceho vplyvu spoločnosťou Eni na jej dcérske spoločnosti. V praxi táto konštatácia Všeobecného súdu znamená, že domnienka skutočného rozhodujúceho vplyvu sa považuje za nevyvrátiteľnú domnienku v rozpore so zásadami uvedenými v rozsudku Akzo Nobel a i./Komisia (C-97/08 P, EU:C:2009:536), pričom došlo k porušeniu zásad osobnej zodpovednosti a adresnosti trestu, ako aj prezumpcie nevinu a práv na obhajobu.
- 39 S odkazom na rozsudok Eni/Komisia, (C-508/11 P, EU:C:2013:289), v ktorom Súdny dvor odpovedal na podobný žalobný dôvod týkajúci sa rovnakých subjektov, sa Komisia domnieva, že prvý odvolací dôvod je zjavne nedôvodný.

Posúdenie Súdny dvorom

- 40 Prvý odvolací dôvod spoločností Versalis a Eni sa týka uplatnenia domnienky výkonu rozhodujúceho vplyvu materskými spoločnosťami na ich dcérske spoločnosti, ktoré sa dopustili porušenia pravidiel hospodárskej súťaže Únie, na Eni. Ako Súdny dvor pripomenul v bode 46 rozsudku Eni/Komisia (EU:C:2013:289), na ktorý poukázala Komisia, podľa ustálenej judikatúry správanie dcérskej spoločnosti možno pripísať na účely uplatnenia článku 81 ES materskej spoločnosti najmä v prípade, keď dcérska spoločnosť napriek tomu, že má vlastnú právnu subjektivitu, neurčuje svoje správanie na trhu nezávisle, ale v podstate uplatňuje pokyny, ktoré jej dala materská spoločnosť, najmä vzhľadom na hospodárske, organizačné a právne väzby medzi týmito dvoma právnymi subjektmi. V takej situácii sú totiž materská spoločnosť a dcérska spoločnosť súčasťou tej istej hospodárskej jednotky a tvoria jeden podnik v zmysle článku 81 ES, čo Komisii umožňuje adresovať rozhodnutie, ktorým sa ukladajú pokuty, materskej spoločnosti bez toho, aby bolo potrebné preukázať jej osobnú účasť na porušení.
- 41 Z ustálenej judikatúry tiež vyplýva, že v osobitnom prípade, keď materská spoločnosť vlastní celé alebo takmer celé základné imanie svojej dcérskej spoločnosti, ktorá sa dopustila porušenia pravidiel Únie v oblasti hospodárskej súťaže, existuje vyvrátiteľná domnienka, podľa ktorej táto materská spoločnosť skutočne uplatňuje rozhodujúci vplyv na svoju dcérsku spoločnosť (rozsudok Eni/Komisia, EU:C:2013:289, bod 47).
- 42 Na to, aby sa uvedená domnienka považovala za splnenú, v takej situácii stačí, aby Komisia preukázala, že celé alebo takmer celé základné imanie dcérskej spoločnosti vlastní jej materská spoločnosť. V dôsledku toho môže Komisia voči materskej spoločnosti vyvodiť solidárnu zodpovednosť za zaplatenie pokuty, ktorá bola uložená dcérskej spoločnosti, ibaže by táto materská spoločnosť, ktorej prináleží vyvrátenie tejto domnienky, predložila dostatočné dôkazy, ktoré preukazujú, že jej dcérska spoločnosť sa na trhu správa nezávisle (pozri rozsudky Akzo Nobel a i./Komisia, EU:C:2009:536, bod 61, ako aj Elf Aquitaine/Komisia, EU:C:2011:620, bod 57).
- 43 Okrem toho v osobitnom prípade, keď holdingová spoločnosť vlastní celé alebo skoro celé základné imanie prostrednej spoločnosti, ktorá vlastní celé alebo skoro celé základné imanie dcérskej spoločnosti svojej skupiny, ktorá sa dopustila porušenia pravidiel Únie v oblasti hospodárskej súťaže, existuje tiež vyvrátiteľná domnienka, podľa ktorej táto holdingová spoločnosť uplatňuje rozhodujúci vplyv na správanie prostrednej spoločnosti a nepriamo prostredníctvom tejto prostrednej spoločnosti aj na správanie uvedenej dcérskej spoločnosti (pozri v tomto zmysle rozsudok Eni/Komisia, EU:C:2013:289, body 48 a 49, ako aj citovanú judikatúru).
- 44 V prejednávanej veci, ako to Všeobecný súd konštatoval v bode 63 napadnutého rozsudku, je nesporné, že počas celého trvania dotknutého porušenia Eni vlastnila čiastočne priamo a čiastočne nepriamo 99,93 až 100 % základného imania spoločností zodpovedných v rámci jej skupiny za činnosť CR, konkrétne postupne v spoločnostiach EniChem Elastomeri, EniChem a Polimeri Europa, teraz Versalis. V dôsledku toho sa domnienka uvedená v bodoch 41 a 43 tohto rozsudku uplatňuje na Eni.
- 45 Pokiaľ ide o skutočnosti, na ktoré poukazujú Versalis a Eni, je namieste konštatovať, že Všeobecný súd ich preskúmal v bodoch 66 až 72 napadnutého rozsudku. Odôvodnenie tohto rozsudku nenecháva nijaký priestor pre pochybnosti v súvislosti s úvahami, ktoré boli základom rozhodnutia Všeobecného súdu v tejto otázke, v dôsledku čoho môže Súdny dvor vykonať jeho preskúmanie. Z toho vyplýva, že napadnutý rozsudok vôbec nie je v tejto súvislosti nedostatočne odôvodnený. Preto Všeobecný súd bez toho, aby sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, v bode 73 napadnutého rozsudku dospel k záveru, že spoločnostiam Versalis a Eni sa nepodarilo vyvrátiť domnienku rozhodujúceho vplyvu spoločnosti Eni na jej dcérske spoločnosti EniChem Elastomeri, EniChem a Polimeri Europa, teraz Versalis, keďže nepredložila dostatočné dôkazy, ktoré by preukazovali, že tieto jej dcérske spoločnosti sa na dotknutom trhu správali nezávisle.

- 46 Na rozdiel od toho, čo tvrdia Versalis a Eni, táto konštatácia Všeobecného súdu znamená, že domnienka skutočného rozhodujúceho vplyvu sa považuje za nevyvrátiteľnú domnienku. Skutočnosť, že by mohlo byť ťažké predložiť dôkaz preukazujúci opak potrebný na vyvrátenie domnienky, totiž sama osebe neznamená, že by bola táto domnienka nevyvrátiteľná, najmä ak práve subjekty, voči ktorým bola domnienka uplatnená, môžu najlepšie zaistiť tento dôkaz v ich vlastnej oblasti činností (pozri rozsudok Elf Aquitaine/Komisia, EU:C:2011:620, bod 70).
- 47 Preto výhrada založená na tom, že Všeobecný súd tým, že pripustil nevyvrátiteľnosť tejto domnienky, porušil zásady osobnej zodpovednosti a adresnosti trestov, ako aj prezumpciu nevinu a práva na obhajobu, nemôže uspieť.
- 48 V dôsledku toho je potrebné zamietnuť prvý odvolací dôvod podaný spoločnosťami Versalis a Eni ako nedôvodný.

O druhom odvolacom dôvode vo veci C-123/13 P

Argumentácia účastníkov konania

- 49 Svojím druhým odvolacím dôvodom týkajúcim sa bodov 94, 95 a 97 napadnutého rozsudku a založeným na porušení zásady osobnej zodpovednosti Versalis a Eni vytýkajú Všeobecnému súdu, že tým, že pripísal Versalis porušenie, ktorého sa dopustila spoločnosť [dôverné], predtým EniChem, nesprávne uplatnil relevantnú judikatúru Súdneho dvora a nedostatočne odôvodnil zamietnutie ich tvrdení.
- 50 S odkazom na rozsudky ETI a i., (C-280/06, EU:C:2007:775) a ThyssenKrupp Nirosta/Komisia (C-352/09 P, EU:C:2011:191) Versalis a Eni predovšetkým tvrdia, že Súdny dvor pripustil možnosť odchýlky od zásady osobnej zodpovednosti len výnimočne a za presných podmienok, ktoré v prejednávanej veci nie sú splnené. V tomto ohľade najmä uvádzajú, že spoločnosť [dôverné], predtým EniChem, neprestala právne a hospodársky existovať. Poukazujú najmä na nedostatočnosť odôvodnenia napadnutého rozsudku.
- 51 Komisia pripomína, že riziko, že spoločnosť [dôverné], predtým EniChem, by sa mohla stať „prázdnu schránkou“, konštatované v bode 95 napadnutého rozsudku, je vecnou skutočnosťou, ktorú Súdny dvor neprináleží preskúmať. Komisia ďalej uvádza, že Súdny dvor v nijakom prípade neobmedzil prípad zodpovednosti nadobúdajúcej spoločnosti na situácie, keď postupujúca spoločnosť prestala vykonávať akúkoľvek hospodársku činnosť. Podľa judikatúry Súdneho dvora vyplývajúcej z rozsudkov Aalborg Portland a i./Komisia (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, EU:C:2004:6) a ETI a i. (EU:C:2007:775), iba existencia „štrukturálnych väzieb“ medzi postupujúcou spoločnosťou a nadobúdajúcou spoločnosťou, ktoré sú súčasťou rovnakej skupiny, je rozhodujúcou na účely určenia zodpovednosti nadobúdajúcej spoločnosti.

Posúdenie Súdny dvorom

- 52 Druhý odvolací dôvod, ktorí predložili Versalis a Eni vo veci C-123/13 P, sa týka otázky právneho nástupníctva podnikov. Ako Súdny dvor pripomenul v bode 51 rozsudku Versalis/Komisia (C-511/11 P, EU:C:2013:386), podľa ustálenej judikatúry sa právo Únie v oblasti hospodárskej súťaže týka činností podnikov a pojem podnik zahŕňa každý subjekt vykonávajúci hospodársku činnosť nezávisle od jeho právneho postavenia a spôsobu jeho financovania. Ak takýto subjekt porušuje predpisy hospodárskej súťaže, zodpovedá podľa zásady osobnej zodpovednosti za toto porušovanie.

- 53 Súdny dvor už rozhodol, že ak dva subjekty tvoria ten istý hospodársky subjekt, skutočnosť, že subjekt, ktorý sa dopustil porušenia, ešte existuje, sama osebe nebráni tomu, aby bol sankcionovaný subjekt, na ktorý previedol svoje hospodárske činnosti. Takéto uplatnenie sankcie je prípustné najmä vtedy, ak tieto subjekty boli pod kontrolou tej istej osoby a vzhľadom na tesné väzby, ktoré ich spájajú z hospodárskeho a organizačného hľadiska, uplatňovali v podstate rovnaké obchodné pokyny (pozri rozsudky ETI a i., EU:C:2007:775, body 48 a 49 a citovanú judikatúru, ako aj Versalis/Komisia, EU:C:2013:386, bod 52).
- 54 V bodoch 91 a 92 napadnutého rozsudku Všeobecný súd pripomenul väzby existujúce medzi spoločnosťami postupne zodpovednými za činnosť CR v rámci skupiny a že Eni ako materská spoločnosť priamo alebo nepriamo vlastnila viac než 99,9 % základného imania všetkých týchto spoločností. Vzhľadom na tieto skutočnosti Všeobecný súd v bode 93 napadnutého rozsudku správne dospel k záveru, že existovala hospodárska kontinuita medzi postupujúcou spoločnosťou zapojenou do kartelu, konkrétne EniChem, teraz [dôverné], a nadobúdajúcou spoločnosťou, konkrétne Polimeri Europa, teraz Versalis.
- 55 Všeobecný súd sa navyše v bode 95 napadnutého rozsudku domnieval, že existuje nebezpečenstvo, že pôvodný prevádzkovateľ činnosti CR v rámci skupiny Eni, konkrétne spoločnosť EniChem, teraz [dôverné], by sa stala „prázdnu schránkou“ v dôsledku vnútorných reštrukturalizácií uvedenej skupiny a že sankcie jej uložené na základe práva týkajúceho sa kartelov by v tomto prípade nemali nijaký účinok. Ide o vecné posúdenie, ktorého preskúmanie Súdnemu dvoru v rámci konania o odvolaní neprináleží.
- 56 Vzhľadom na tieto úvahy sa Všeobecný súd nedopustil neprávneho právneho posúdenia, keď v bode 98 napadnutého rozsudku konštatoval, že Komisia oprávnene pripísala všetky porušenia, ktorých sa dopustila EniChem, teraz [dôverné], spoločnosti Polimeri Europa, teraz Versalis, napriek skutočnosti, že spoločnosť [dôverné] naďalej existovala.
- 57 Toto zistenie nemožno vyvrátiť skutočnosťou, že Súdny dvor v bode 144 rozsudku ThyssenKrupp Nirosta/Komisia (EU:C:2011:191) rozhodol, že predpoklad uvedený v bode 53 tohto rozsudku zahrnuje tiež prípad, keď subjekt, ktorý sa dopustil porušenia, prestal z právneho alebo hospodárskeho hľadiska existovať, keďže sankcii uloženej podniku, ktorý prestal vykonávať hospodársku činnosť, hrozí strata odstrašujúceho účinku, pretože z tohto rozsudku presne nevyplýva, že by sa pripísanie porušenia jednému subjektu, ktorý sa ho nedopustil, obmedzovalo iba na prípady, keď by uplatnenie sankcie vo vzťahu k spoločnosti, ktorá sa dopustila porušenia, nemalo odstrašujúci účinok (pozri rozsudok Versalis/Komisia, EU:C:2013:386, bod 55).
- 58 Súdny dvor v rozsudku ETI a i. (EU:C:2007:775), na ktorý výslovne odkázal v bode 144 rozsudku ThyssenKrupp Nirosta/Komisia (EU:C:2011:191), totiž rozhodol, že Komisia bola oprávnená pripísať predmetné porušenie spoločnosti, ktorá sa ho nedopustila, v prípade, keď subjekt, ktorý sa dopustil porušenia, naďalej existoval ako hospodársky subjekt na iných trhoch (pozri rozsudok ETI a i., EU:C:2007:775, bod 45). Súdny dvor pri tomto posúdení vychádzal zo skutočnosti, že dotknuté spoločnosti boli v čase ich protiprávneho správania vo vlastníctve toho istého verejnoprávneho subjektu (pozri rozsudky ETI a i., EU:C:2007:775, bod 50, ako aj Versalis/Komisia, EU:C:2013:386, bod 56).
- 59 Tiež je namieste konštatovať, že na rozdiel od toho, čo tvrdia Versalis a Eni, sa rozsudok ETI a i. (EU:C:2007:775) neobmedzuje na prípady, v ktorých sú dotknuté subjekty ovládané verejnoprávnym orgánom. V bode 44 tohto rozsudku Súdny dvor totiž spresnil, že irelevantnou je takisto okolnosť, že o prevode činností nerozhodli súkromné subjekty, ale zákonodarca v kontexte privatizácie. Súdny dvor tak usúdil, že prípadné pochybnosti, pokiaľ ide o pripísateľnosť porušenia oprávnenému subjektu, by mohli existovať len za predpokladu spoločnej kontroly vykonávanej verejnoprávnym orgánom, pričom Súdny dvor tieto pochybnosti odstránil. Naopak nijaká pochybnosť týkajúca sa takej pripísateľnosti nemôže existovať za predpokladu, keď túto kontrolu, tak ako v tomto prípade, vykonáva spoločnosť založená podľa súkromného práva (pozri rozsudok Versalis/Komisia, EU:C:2013:386, bod 57).

- 60 Všeobecný súd sa vzhľadom na tieto úvahy nedopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď usúdil, že Komisia mohla platne pripísať všetky predmetné protisúťažné konania spoločnosti Versalis.
- 61 Pokiaľ ide o nedostatok odôvodnenia, Všeobecný súd v bodoch 89 až 98 napadnutého rozsudku podrobne uviedol dôvody, na základe ktorých posúdil ako nedôvodný žalobný dôvod uvedený v konaní na prvom stupni a smerujúci k tomu, aby uvedené správanie neboli pripísané spoločnosti Versalis. Odôvodnenie tohto rozsudku nenecháva nijaký priestor pre pochybnosti v súvislosti s úvahami, ktoré boli základom rozhodnutia Všeobecného súdu v tejto otázke, v dôsledku čoho môže Súdny dvor vykonať jeho preskúmanie. Z toho vyplýva, že napadnutý rozsudok vôbec nie je v tejto súvislosti nedostatočne odôvodnený.
- 62 Vzhľadom na to, že nijaké z tvrdení na podporu druhého odvolacieho dôvodu spoločností Versalis a Eni nemalo úspech, je potrebné, aby bol tento odvolací dôvod zamietnutý ako nedôvodný.

O treťom odvolacom dôvode vo veci C-123/13 P

Argumentácia účastníkov konania

- 63 V rámci svojho tretieho odvolacieho dôvodu Versalis a Eni Všeobecnému súdu vytykajú, že nesprávne a protichodne uplatnil zásadu vyplývajúcu z judikatúry týkajúcu sa výslovného odstupňovania kartelu na účely nepripísateľnosti porušenia a porušil zásadu *in dubio pro reo* tým, že v bode 173 napadnutého rozsudku konštatoval, že EniChem, teraz [dôverné], sa zúčastnila na stretnutí 12. alebo 13. júna 1993 vo Florencii a v bode 183 toho istého rozsudku, že stretnutia uskutočnené v roku 2002, na ktorých sa zúčastnila Polimeri Europa, teraz Versalis, mali protisúťažnú povahu. Rovnako Všeobecný súd skreslil dôkazy, keď konštatoval, ako to tvrdí Komisia, že dve stretnutia, ktoré sa konali v roku 2002, mali protisúťažnú povahu. V dôsledku toho Všeobecný súd tým, že konštatoval, že EniChem a Polimeri Europa sa zúčastnili na karteli počas celého jeho trvania, teda od mája 1993 do mája 2002, sa nielen dopustil nesprávneho posúdenia, ale navyše ani nevykonal súdne preskúmanie z vecného hľadiska.
- 64 Komisia uvádza, že cieľom tvrdení spoločností Versalis a Eni je spochybníť vecné posúdenia Všeobecného súdu, a preto sa odvolací dôvod musí vyhlásiť za neprípustný.

Posúdenie Súdnym dvorom

- 65 Je namieste konštatovať, že uvedeným odvolacím dôvodom Versalis a Eni namietajú proti vecným zisteniam a posúdeniam, ktoré s výhradou prípadu skresľovania dôkazov nepredstavujú právnu otázku, ktorá by ako taká podliehala preskúmaniu Súdnym dvorom.
- 66 Pokiaľ ide o výhradu týkajúcu sa skreslenia dôkazov, je nutné konštatovať, že Versalis a Eni neuviedli, že by ich Všeobecný súd zjavne skreslil.
- 67 Tretí odvolací dôvod sa teda musí vyhlásiť za neprípustný.

O štvrtom odvolacom dôvode vo veci C-123/13 P

Argumentácia účastníkov konania

- 68 Štvrtým odvolacím dôvodom týkajúcim sa bodu 239 a nasl. napadnutého rozsudku Versalis a Eni tvrdia, že Všeobecný súd porušil právo Únie tým, že nekonštatoval nesprávne posúdenia, ktorých sa Komisia dopustila pri stanovení základnej sumy pokuty v zmysle usmernení z roku 2006.

- 69 V prvom rade odvolateľky Všeobecnému súdu vytýkajú nedostatok odôvodnenia napadnutého rozsudku, ktoré nezodpovedá výhradám vyjadreným v konaní na prvom stupni. Ďalej sa Všeobecný súd mal dopustiť porušenia zásad proporcionality a rovnosti zaobchádzania tým, že vecne a na základe vecných dôkazov mu predložených neposúdil, či Komisia pri stanovení základnej sumy pokuty na základe závažnosti porušenia a dodatočnej sumy dodržala zásady spravodlivosti, proporcionality a rovnosti zaobchádzania.
- 70 V druhom rade Versalis a Eni Všeobecnému súdu vytýkajú, že porušil zásady proporcionality a rovnosti zaobchádzania tým, že neodpovedal na ich žalobný dôvod uvedený na pojednávaní, ktorý sa týkal neuplatnenia bodu 18 usmernení z roku 2006 Komisiou.
- 71 V treťom rade vytýkajú Všeobecnému súdu, že na účely výpočtu základnej sumy pokuty nezohľadnil počet rokov zodpovedajúcich dĺžke trvania porušenia vyplývajúcej z dôkazov uvedených v rámci tretieho odvolacieho dôvodu vo veci C-123/13 P.
- 72 Najskôr Komisia tvrdí, že štvrtý odvolací dôvod v tejto veci je nepresný a preberá tvrdenia formulované na prvom stupni. Ďalej sa určité výhrady spoločností Eni a Versalis týkajú posúdenia skutkových okolností. Nakoniec na prvom stupni nebol predložený nijaký špecifický dôvod týkajúci sa uplatnenia bodu 18 usmernení z roku 2006 k metóde stanovenia pokút. Čo sa týka trvania porušenia, Komisia sa domnieva, že Všeobecnému súdu nemožno vytýkať nijaké nesprávne právne posúdenie.

Posúdenie Súdny dvorom

- 73 Ako to zdôraznil generálny advokát v bode 35 svojich návrhov, prvá výhrada spoločností Versalis a Eni je neprípustná, keďže touto výhradou odvolateľa nenapádajú napadnutý rozsudok, ale odkazujú na tvrdenia, ktoré predložili na prvom stupni.
- 74 Druhá výhrada je tiež neprípustná, keďže Versalis a Eni nepreukázali, že pred Všeobecným súdom predložili žalobný dôvod týkajúci sa neuplatnenia bodu 18 usmernení z roku 2006 Komisiou.
- 75 Tretia výhrada sa tiež musí zamietnuť, keďže spočíva na predpoklade prijatia druhého odvolacieho dôvodu vo veci C-123/13 P.
- 76 V dôsledku toho sa štvrtý odvolací dôvod v uvedenej veci musí zamietnuť ako čiastočne neprípustný a čiastočne nedôvodný.

O prvom odvolacom dôvode vo veci C-93/13 P

Argumentácia účastníkov konania

- 77 V rámci svojho prvého odvolacieho dôvodu Komisia napáda body 272 až 275 napadnutého rozsudku, ktoré stanovujú:

„272V prejednávanej veci je nutné konštatovať, že v rámci vecí citovaných v [spornom] rozhodnutí s cieľom preukázať existenciu opakovaného porušenia vo vzťahu k Eni, konkrétne vecí, ktoré viedli k rozhodnutiam Polypropylén a PVC II (pozri bod 257 [napadnutého rozsudku]) (pozri poznámku pod čiarou č. 517 [sporného] rozhodnutia), Komisia ani netvrdila, ani nedokázala, že spoločnosti, na ktoré sa uvedené rozhodnutia vzťahovali, čiže [Anic] a EniChem, nezávisle neurčovali svoje správanie na predmetnom trhu vo vytýkaných obdobiach porušenia a že tvoria s materskou spoločnosťou Eni jeden hospodársky subjekt a teda podnik v zmysle článkov 81 ES a 82 ES.

Komisia totiž konštatovala porušenie len vo vzťahu k týmto dcérskym spoločnostiam a nie vo vzťahu k ich materskej spoločnosti. Ako uviedli odvolateľky bez toho, aby im Komisia protirečila, Eni nebola vypočutá v rámci správneho konania, ktoré viedlo k prijatiu týchto rozhodnutí.

- 273 Zásada rešpektovania práva na obhajobu vylučuje, aby mohlo byť považované za zákonné rozhodnutie, ktorým Komisia ukladá podniku pokutu v oblasti hospodárskej súťaže bez toho, aby mu predtým oznámila proti nemu prijaté výhrady. Takisto je dôležité, aby v oznámení o výhradách bolo uvedené, v akom postavení sa právnickej osobe vytýkajú uvádzané skutočnosti (rozsudok Papierfabrik August Koehler a i./Komisia, [C-322/07 P, C-327/07 P a C-338/07 P, EU:C:2009:500], body 37 a 39, a rozsudok [Akzo Nobel a i./Komisia, C-97/08 P, EU:C:2009:536], bod 57).
- 274 Preto nemožno pripustiť, že Komisia sa v rámci preukázania opakovaného porušenia ako priťažujúcej okolnosti v prípade spoločnosti Eni môže domnievať, že treba vyvodit' zodpovednosť voči Eni za predchádzajúce porušenie, za ktoré nebola sankcionovaná rozhodnutím Komisie a v rámci preukázania ktorého jej nebolo doručené oznámenie o výhradách, takže jej nebolo umožnené, aby vyjadrila svoje stanovisko s cieľom spochybnit' existenciu prípadnej hospodárskej jednoty medzi ňou a inými podnikmi – konkrétne Anic a EniChem – v okamihu predchádzajúceho porušenia.
- 275 Z toho vyplýva, že porušenie konštatované v článku 1 [sporného] rozhodnutia nemožno považovať za opakovanie porušenia vo vzťahu k spoločnosti Eni.“
- 78 Kritizujúc osobitne body 273 a 274 napadnutého rozsudku, Komisia Všeobecnému súdu vytýka, že porušil právne zásady týkajúce sa výkonu práv na obhajobu tým, že sa domnieval, že tieto zásady si na účely uplatnenia priťažujúcej okolnosti opakovania porušenia voči spoločnosti Eni vyžadujú, aby táto spoločnosť bola adresátom oznámenia o výhradách týkajúceho sa prvého porušenia a rozhodnutia konštatujúceho toto porušenie.
- 79 Podľa Komisie sú práva na obhajobu zaručené, pokiaľ v okamihu, keď oznámi svoj zámer konštatovať opakovanie porušenia, umožní účastníkom konania, aby preukázali, že podmienky opakovania porušenia nie sú splnené. Uvádza, že v prejednávanej veci mala Eni možnosť vyvrátiť domnienku ovládania svojej dcérskej spoločnosti.
- 80 V druhej časti uvedeného odvolacieho dôvodu týkajúcej sa konkrétne bodu 274 napadnutého rozsudku Komisia uvádza, že charakteristika opakovania porušenia nevyhnutne nepredpokladá, aby došlo k uloženiu prvej peňaznej sankcii materskej spoločnosti, ale len konštatáciu prvého porušenia. Stačí konštatovať, že materská spoločnosť tvorila s dcérskou spoločnosťou, ktorú kvázi úplne ovláda, jeden podnik, ktorý sa dopustil nového porušenia odôvodňujúceho zvýšenie pokuty na základe opakovania porušenia. Na posúdenie toho, či podnik vyvodil dôsledky z prvej konštatácie porušenia, bolo namieste zohľadniť sklony tohto hospodárskeho subjektu dopustiť sa nového porušenia a nielen jednotlivé sklony spoločností, ktoré ho tvoria.
- 81 Komisia tvrdí, že odôvodnenie Všeobecného súdu by mohlo mať vplyv na represívnu činnosť Komisie, ktorá by bola nútená systematicky adresovať oznámenie o výhradách všetkým spoločnostiam tvoriacim podnik zapojený do prvého porušenia, a to nezávisle od otázky, či im v zohľadňovanej veci treba uložiť pokutu. Ďalej nemožno pripustiť, aby sa priťažujúca okolnosť opakovania porušenia neuplatňovala na spoločnosti patriace do takéhoto podniku výlučne z dôvodu organizačnej štruktúry skupiny, ktorej sú tieto spoločnosti súčasťou.
- 82 Versalis a Eni tvrdia, že prvý odvolací dôvod Komisie sa musí zamietnuť. Tvrdia, že Eni nikdy nebola vypočutá, ani nebola účastníkom konaní, ktoré viedli k rozhodnutiam „polypropylén“ a „PVC II“, a domnievajú sa, že nie je legitímne tvrdiť, že Eni mohla v rámci konania predchádzajúceho spornému

rozhodnutiu predložiť dôkazy, ktoré by vyvrátili domnienku rozhodujúceho vplyvu spoločnosti Eni na Anic a EniChem, teraz spoločnosť [dôverne], v rovnakých obdobiach, ako boli obdobia už dávno uzavretých konaní, ktoré viedli k rozhodnutiam „polypropylén“ a „PVC II“.

- 83 Navyše zo skutočnosti, že Komisia nezapojila Eni do uvedených konaní, vyplýva, že Komisia sa domnievala, že okolnosť, že materská spoločnosť kontroluje 100 % základného imania dcérskej spoločnosti zapojenej do porušenia, bola v tejto súvislosti irelevantná. Versalis a Eni pripomínajú, že vlastníctvo celého základného imania dcérskej spoločnosti jej materskou spoločnosťou bolo teda nedostatočnou okolnosťou na preukázanie rozhodujúceho vplyvu tejto materskej spoločnosti a že Komisia mala preukázať skutočný výkon takéhoto vplyvu spoločnosťou Eni na spoločnosti Anic a EniChem.
- 84 Versalis a Eni tiež tvrdia, že Eni je v súčasnosti úplne inou spoločnosťou, než bola Eni v čase rozhodnutí „polypropylén“ a „PVC II“, a síce verejnoprávna organizácia ovládaná a riadená talianskou vládou, ktorá umožňovala talianskemu štátu spravovať jeho podiely v určitých odvetviach považovaných za odvetia štátneho záujmu.
- 85 Čo sa týka druhej časti prvého odvolacieho dôvodu Komisie, Versalis a Eni tvrdia, že Komisia nesprávne vykladá bod 274 napadnutého rozsudku. Domnievajú sa, že Všeobecný súd neodkazuje na sankciu v podobe pokuty, ale skôr na neexistenciu zodpovednosti spoločnosti Eni za porušenia v rámci rozhodnutí „polypropylén“ a „PVC II“, keďže nepatrila medzi sankcionované podniky.

Posúdenie Súdny dvorom

- 86 Prvý odvolací dôvod Komisie sa týka priťažujúcej okolnosti opakovania porušenia uplatnenej vo vzťahu k spoločnosti Eni z dôvodu odsúdenia spoločností Anic a EniChem jednotlivými rozhodnutiami „polypropylén“ a „PVC II“ z dôvodu ich účasti na karteloch.
- 87 Ako vyplýva z bodu 28 usmernení z roku 2006 a z judikatúry Súdneho dvora, priťažujúca okolnosť opakovania porušenia je charakteristická tým, že podnik pokračuje v rovnakom alebo podobnom porušení alebo ho opakuje po tom, ako Komisia alebo vnútroštátny orgán pre hospodársku súťaž konštatovali, že tento podnik porušil ustanovenia článku 81 ES alebo článku 82 ES (pozri v tomto zmysle rozsudok Groupe Danone/Komisia, C-3/06 P, EU:C:2007:88, body 40 a 41).
- 88 V tejto súvislosti treba uviesť, že právo Únie v oblasti hospodárskej súťaže sa týka činností podnikov a že pojem podnik zahŕňa každý subjekt vykonávajúci hospodársku činnosť, bez ohľadu na jeho právne postavenie a spôsob financovania (pozri rozsudok Akzo Nobel a i./Komisia, EU:C:2009:536, bod 54 a citovanú judikatúru).
- 89 Ak takýto hospodársky subjekt porušuje pravidlá hospodárskej súťaže, podľa zásady osobnej zodpovednosti za toto porušovanie zodpovedá. Vzhľadom na to porušenie práva Únie v oblasti hospodárskej súťaže treba jednoznačne pripísať právnickej osobe, ktorej bude možné uložiť pokuty, a oznámenie o výhradách musí byť určené tejto osobe (pozri v tomto zmysle rozsudok Akzo Nobel a i./Komisia, EU:C:2009:536, body 56 a 57 a citovanú judikatúru).
- 90 Čo sa týka správania dcérskej spoločnosti, podľa ustálenej judikatúry pripomenutej v bode 40 tohto rozsudku toto správanie možno na účely uplatnenia článku 81 ES pripísať materskej spoločnosti, pokiaľ materská spoločnosť a dcérska spoločnosť sú súčasťou tej istej hospodárskej jednotky a tvoria jeden podnik v zmysle tohto článku.
- 91 Preto na účely preukázania priťažujúcej okolnosti opakovania porušenia vo vzťahu k materskej spoločnosti nemožno požadovať, aby bola predmetom predchádzajúceho vyšetrovania, ktoré viedlo k oznámeniu o výhradách a k rozhodnutiu. Na tieto účely je dôležitá najmä predchádzajúca

konštatácia prvého porušenia vyplývajúceho zo správania dcérskej spoločnosti, s ktorou materská spoločnosť zapojená do druhého porušenia tvorila jeden podnik v zmysle článku 81 ES už v okamihu prvého porušenia.

- 92 Cieľ potlačiť správania odporujúce pravidlám hospodárskej súťaže a zabrániť ich opakovaniu prostredníctvom odradzujúcich sankcií (pozri rozsudok ETI a i., EU:C:2007:775, bod 41 a citovanú judikatúru) by bol zmarený, ak by podnik, ktorý zahŕňa dcérsku spoločnosť dotknutú prvým porušením, bol schopný prostredníctvom zmeny svojej právnej štruktúry vytvorením nových dcérskych spoločností, ktoré neboli predmetom vyšetrovania na základe prvého porušenia, ale sa podieľali na spáchaní nového porušenia, znemožniť alebo osobitným spôsobom sťažiť uplatnenie sankcie za opakovanie porušenia a tým sa aj vyhnúť tejto sankcii.
- 93 Iste, ako Všeobecný súd rozhodol v napadnutom rozsudku, práva na obhajobu právnickej osoby, ktorej sa vytyka opakovanie porušenia, musia byť rešpektované. Toto rešpektovanie však nevyžaduje, ako to Všeobecný súd nesprávne uviedol v bode 274 napadnutého rozsudku, aby táto právnická osoba mala možnosť v rámci vyšetrovania vykonaného z dôvodu prvého porušenia spochybniť, že tvorila s ostatnými subjektmi, ktoré sú tiež predmetom vyšetrovania, tú istú hospodársku jednotku. Stačí len, ak sa zaručí, že uvedená právnická osoba mala možnosť obhajovať sa v okamihu, keď sa jej vytyka opakovanie porušenia.
- 94 V tomto ohľade je namieste pripomenúť, že dodržanie práva na obhajobu v každom konaní, ktoré môže viesť k uloženiu sankcií, najmä pokút alebo penále, je základnou zásadou práva Únie, ktorá musí byť plne zachovaná aj v prípade, keď ide o konanie správnej povahy (rozsudky Hoffmann-La Roche/Komisia, 85/76, EU:C:1979:36, bod 9; ARBED/Komisia, C-176/99 P, EU:C:2003:524, bod 19, ako aj Papierfabrik August Koehler a i./Komisia, EU:C:2009:500, bod 34).
- 95 V rámci konania o porušení pravidiel hospodárskej súťaže je to práve oznámenie o výhradách, ktoré v tejto súvislosti predstavuje procesnú záruku (pozri v tomto zmysle rozsudky Musique Diffusion française a i./Komisia, 100/80 až 103/80, EU:C:1983:158, bod 10, ako aj Papierfabrik August Koehler a i./Komisia, EU:C:2009:500, bod 35).
- 96 Keď Komisia zamýšľa pripísať porušenie práva hospodárskej súťaže právnickej osobe a uplatniť voči nej opakovanie porušenia, oznámenie o výhradách musí obsahovať všetky skutočnosti umožňujúce tejto právnickej osobe brániť sa. Konkrétne, ak je táto osoba materskou spoločnosťou, voči ktorej sa uplatňuje priťažujúca okolnosť opakovania porušenia z dôvodu protisúťažného správania konštatovaného Komisiou pri jednej z jej dcérskych spoločností, v súvislosti s ktorým však táto materská spoločnosť nebola v čase pred týmto oznámením adresátom rozhodnutia konštatujúceho prvé porušenie, oznámenie o výhradách určené tejto materskej spoločnosti musí obsahovať skutočnosti, ktoré odôvodňujú, že podmienky opakovania porušenia sú splnené a najmä preukazujú, že právnická osoba tvorila v okamihu prvého porušenia jeden podnik so spoločnosťou, vo vzťahu ku ktorej bolo konštatované prvé porušenie. V tomto ohľade Komisii prináleží, aby preukázala, že právnická osoba dotknutá druhým porušením už v okamihu prvého porušenia uplatňovala rozhodujúci vplyv na dcérsku spoločnosť zapojenú do prvého porušenia.
- 97 Na rozdiel od toho, čo tvrdí Eni, časové obdobie, ktoré oddeľuje prvé porušenie pravidiel hospodárskej súťaže od druhého porušenia, v zásade nezakazuje odvolať sa na priťažujúcu okolnosť opakovania porušenia voči právnickej osobe, ktorá nebola predmetom vyšetrovania prvého porušenia. V každom prípade Komisii prináleží, aby vo svojom posúdení sklonov podniku porušovať pravidlá hospodárskej súťaže zohľadnila čas, ktorý uplynul medzi dvomi porušeniami (pozri v tomto zmysle rozsudok Lafarge/Komisia, C-413/08 P, EU:C:2010:346, bod 70). Navyše v prípade, keď súd Európskej únie preskúmava, či zásada práva na obhajobu bola dodržaná, prináleží mu, aby zohľadnil všetky okolnosti dotknutej veci, najmä prípadné ťažkosti týkajúce sa dôkazného bremena vzhľadom na čas, ktorý uplynul od prvého porušenia, či na štrukturálny vývoj podniku alebo vývoj právnych predpisov uplatňujúcich sa v oblasti hospodárskej súťaže.

- 98 Ďalej treba pripomenúť, že Komisii prislúcha, aby preukázala, že podmienky opakovania porušenia sú splnené, a to tak v oznámení o výhradách, ako aj v rozhodnutí. Preto v prípade, že Komisia uloží spoločnosti pokutu za porušenie pravidiel Únie v oblasti hospodárskej súťaže a pri výpočte pokuty uplatní násobiaci koeficient na účely zohľadnenia skutočnosti, že tá istá spoločnosť sa už predtým podieľala na porušení pravidiel v oblasti hospodárskej súťaže, musí spolu s rozhodnutím, ktorým sa ukladá uvedená pokuta, poskytnúť výklad umožňujúci súdom Únie, ako aj tejto spoločnosti pochopiť povahu a rozsah účasti tejto spoločnosti na predchádzajúcom porušení. Predovšetkým, ak sa Komisia domnieva, že uvedená spoločnosť bola súčasťou podniku, ktorému je určené rozhodnutie týkajúce sa predchádzajúceho porušenia, prináleží jej, aby z právneho hľadiska dostatočne odôvodnila toto tvrdenie (rozsudky Eni/Komisia, EU:C:2013:289, bod 129, a Versalis/Komisia, EU:C:2013:386, bod 142).
- 99 Čo sa týka prirážajúcej okolnosti opakovania porušenia uplatňovanej voči spoločnosti Eni, bez toho, aby bolo nevyhnutné preskúmať oznámenie o výhradách, stačí konštatovať, že samotné odôvodnenie 540 sporného rozhodnutia obsahovalo uvedenie skutočnosti, že EniChem už bola adresátom predchádzajúcich rozhodnutí týkajúcich sa nedovolených dohôd, pričom odkazovalo na poznámku pod čiarou, v ktorej boli citované rozhodnutie „polypropylén“, „v ktorom [Komisia] konštatovala, že [Anic]„ dcérska spoločnosť skupiny ENI, sa zúčastnila kartelu“, ako aj rozhodnutie „PVC II“, „v ktorom [Komisia] konštatovala, že [EniChem] sa zúčastnila kartelu“. Uvedené odôvodnenie navyše bez ďalšieho vysvetlenia obsahuje tvrdenie, že Eni je recidivista.
- 100 Keďže však rozhodnutie „polypropylén“ bolo určené najmä spoločnosti Anic a rozhodnutie „PVC II“ najmä spoločnosti EniChem, treba konštatovať, že údaje poskytnuté v spornom rozhodnutí a pripomenuté v predchádzajúcom bode vôbec neumožňujú pochopiť povahu a rozsah, v akom sa porušenia konštatované v týchto rozhodnutiach týkali spoločnosti Eni, ktorá sa nenachádza ani medzi adresátmi rozhodnutia „polypropylén“, ani medzi adresátmi rozhodnutia „PVC II“.
- 101 Keďže sporné rozhodnutie zjavne neobsahuje nijaké odôvodnenie, ktoré by Eni umožňovalo brániť sa a súdu Únie vykonať jeho preskúmanie, je namieste zamietnuť, pokiaľ ide o Eni, uplatnenie prirážajúcej okolnosti opakovania porušenia.
- 102 Zo všetkých týchto úvah vyplýva, že Všeobecný súd sa dopustil neprávneho právneho porušenia, keď v bode 274 napadnutého rozsudku stanovil podmienky opakovania porušenia. Keďže sa však rozhodnutie Všeobecného súdu v bode 275 napadnutého rozsudku, ktorým sa zamietajú uplatnenie prirážajúcej okolnosti recidívy vo vzťahu k Eni, zdá byť dôvodné z iných právnych dôvodov, takéto porušenie nemá za následok zrušenie tohto rozsudku, ani dôsledkov, ktoré z neho Všeobecný súd vyvodil, pokiaľ ide o sumu pokuty, je však ale potrebné nahradiť odôvodnenie (pozri v tomto zmysle rozsudok FIAMM a i./Rada a Komisia, C-120/06 P a C-121/06 P, EU:C:2008:476, bod 187 a citovanú judikatúru).
- 103 Preto je namieste zamietnuť prvý odvolací dôvod vo veci C-93/13 P.

O piatom odvolacom dôvode vo veci C-123/13 P

Argumentácia účastníkov konania

- 104 V piatom odvolacom dôvode Versalis a Eni tvrdia, že Všeobecný súd porušil právne predpisy Únie v oblasti opakovania porušenia, keď v bodoch 278 až 280 napadnutého rozsudku potvrdil, že prirážajúca okolnosť opakovania porušenia bola uplatniteľná na Versalis a bola odôvodnená hospodárskym nástupníctvom spoločnosti Polimeri Europa na spoločnosť EniChem, teraz [dôverné], ktorá sa zúčastnila na porušení dotknutom v rozhodnutí „PVC II“. Okrem toho tvrdia, že Všeobecný súd sa v bode 276 napadnutého rozsudku dopustil nesprávneho právneho posúdenia tým, že zachoval solidárnu zodpovednosť Eni za zaplatenie pokuty, vrátane časti tejto pokuty týkajúcej sa prirážajúcej okolnosti opakovania porušenia.

105 V prvom rade sa odvolávajú na nedostatok odôvodnenia, čo sa týka väzieb medzi podnikmi zodpovednými za rôzne porušenia. V druhom rade namietajú proti použitiu kritéria hospodárskeho nástupníctva. V treťom rade tvrdia, že Všeobecný súd prekročil hranice svojej právomoci, keď potvrdil uplatniteľnosť priťažujúcej okolnosti recidívy odôvodnením odlišujúcim sa od odôvodnenia Komisie. V štvrtom rade s odkazom na situáciu spoločnosti Bayer uvedenú v bode 367 napadnutého rozsudku odvolateľky tvrdia, že Všeobecný súd porušil zásadu rovnosti zaobchádzania, keď stanovil percentuálny podiel zníženia zvýšenia pokuty na základe priťažujúcej okolnosti opakovania porušenia len na 10%. V piatom rade sa Versalis a Eni domnievajú, že čo sa týka solidárnej povahy povinnosti zaplataenia tohto zvýšenia vo vzťahu k Eni, Všeobecný súd nesplnil svoju povinnosť odôvodnenia a odklonil sa od judikatúry Súdneho dvora vyplývajúcej z rozsudku Arkema/Komisia (C-520/09 P, EU:C:2011:619), v ktorom sa rozhodlo, že materská spoločnosť, ktorá predstavuje jeden podnik s dcérskou spoločnosťou zodpovednou za porušenie pravidiel hospodárskej súťaže, nezodpovedá spoločne a nerozdielne za časť pokuty zodpovedajúcej opakovaniu porušenia dcérskou spoločnosťou, pokiaľ táto materská spoločnosť nepredstavovala hospodársku jednotku s touto dcérskou spoločnosťou v okamihu spáchania prvého porušenia.

106 Komisia tvrdí, že tieto výhrady sú nedôvodné.

Posúdenie Súdny dvorom

107 Tento odvolací dôvod sa týka priťažujúcej okolnosti opakovania porušenia uplatnenej voči spoločnosti Versalis z dôvodu odsúdenia spoločnosti EniChem rozhodnutím „PVC II“. V rámci svojho preskúmania tretieho žalobného dôvodu žalobkyň v prvostupňovom konaní, na ktorý Všeobecný súd odkazuje v bode 278 napadnutého rozsudku, Všeobecný súd široko opísal väzby medzi rôznymi právnickými osobami zapojenými do porušenia. Ďalej z preskúmania druhého odvolacieho dôvodu spoločností Versalis a Eni vo veci C-123/13 P vyplýva, že právne nástupníctvo medzi spoločnosťami EniChem, teraz [dôverné], a Polimeri Europa, teraz Versalis, bolo možné platne konštatovať. Navyše Všeobecný súd neprekročil svoje právomoci, ale vychádzal zo skutočností uvedených v spornom rozhodnutí, keď rozhodol, že podmienky opakovania porušenia boli splnené. Prvé tri výhrady preto nie sú dôvodné.

108 Keďže opakovanie porušenia bolo konštatované vo vzťahu k spoločnosti Versalis, predtým Polimeri Europa, z dôvodu jediného porušenia predchádzajúceho spornému rozhodnutiu, Všeobecný súd v bode 367 napadnutého rozsudku správne rozhodol, že situácia spoločností Versalis a Eni bola porovnateľná so situáciou spoločnosti Bayer, vo vzťahu ku ktorej bolo rovnako konštatované opakovanie porušenia z dôvodu jediného predchádzajúceho porušenia. Štvrtá výhrada preto nie je dôvodná.

109 Pokiaľ ide o piatu výhradu, ktorá smeruje k spochybneniu uplatnenia na spoločnosť Eni domnienky rozhodujúceho vplyvu materskej spoločnosti na jej dcérske spoločnosti zapojené do porušenia, vzťahuje sa k prvému odvolaciemu dôvodu spoločností Versalis a Eni. Z bodov 40 až 45 tohto rozsudku však vyplýva, že tento odvolací dôvod sa musí zamietnuť. Čo sa týka rozsudku Arkema/Komisia (EU:C:2011:619), stačí konštatovať, že tvrdenie spoločností Versalis a Eni sa zakladá na nesprávnom výklade tohto rozsudku, v ktorom sa Súdny dvor obmedzil na preskúmanie výpočtu pokuty na základe výberov uskutočnených Komisiou, pričom nezaujal stanovisko k podmienkam opakovania porušenia.

110 Z týchto skutočností vyplýva, že piaty odvolací dôvod spoločností Versalis a Eni sa musí zamietnuť ako nedôvodný.

O druhom odvolacom dôvode vo veci C-93/13 P

Argumentácia účastníkov konania

- 111 V rámci svojho druhého odvolacieho dôvodu týkajúceho sa bodu 316 a nasl. napadnutého rozsudku Komisia namieta proti porovnaniu násobiaceho koeficientu určeného na zaručenie dostatočného odstrašujúceho účinku a použitého na účely určenia sumy pokuty uloženej spoločnostiam Versalis a Eni a násobiaceho koeficientu uplatneného v spornom rozhodnutí na spoločnosť Dow, ako aj proti zníženiu násobiaceho koeficientu uplatneného na Versalis a Eni odôvodnenému porušením zásady rovnosti zaobchádzania.
- 112 Tvrdí, že Všeobecný súd prekročil hranice svojej právomoci a porušil dispozičnú zásadu, článok 21 Protokolu o štatúte Súdneho dvora Európskej únie (Ú. v. EÚ L 132, s. 5), ako aj článok 44 ods. 1 a článok 48 ods. 2 Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu tým, že preskúmal právnu otázku týkajúcu sa porušenia zásady rovnosti zaobchádzania, pokiaľ ide o násobiaci koeficient uplatnený pri výpočte pokuty na účely odstrašenia, ktorá nebola vznesená spoločnosťami Versalis a Eni v návrhu na začatie konania.
- 113 Komisia uvádza, že v uvedenom návrhu Versalis a Eni navrhovali Všeobecnému súdu, aby konštatoval nezákonnosť uplatnenia tohto násobiaceho koeficientu na základe skutočnosti, že z dôvodu jeho výšky toto uplatnenie porušovalo zásadu proporcionality. Subsidiárne Versalis a Eni požadovali, aby bol uvedený koeficient znížený. Až na pojednávaní pred Všeobecným súdom tieto osoby poukázali na porušenie zásady rovnosti zaobchádzania. Všeobecný súd porušil vyššie uvedené ustanovenia a osobitne dispozičnú zásadu tým, že tento dôvod uplatnil *ex offio*.
- 114 Versalis a Eni spochybňujú druhý odvolací dôvod Komisie. Tvrdia, že poukazovali na rozdiel medzi násobiacími koeficientmi uplatňovanými na účely odstrašenia pri výpočte pokút ukladaných rôznym zúčastneným podnikom na podporu svojho žalobného dôvodu založeného na porušení zásady proporcionality. Domnievajú sa, že zásada rovnosti zaobchádzania je spojená so zásadou proporcionality. Všeobecný súd preto neuplatnil *ex offio* nový dôvod. Komisia navyše v rámci uvedeného pojednávania nenamietala proti predloženiu nového žalobného dôvodu spoločnosťami Versalis a Eni.
- 115 Versalis a Eni pripomínajú tiež judikatúru Súdneho dvora týkajúcu sa neobmedzenej súdnej právomoci Všeobecného súdu.

Posúdenie Súdny dvorom

- 116 Ako to zdôraznil generálny advokát v bode 101 svojich návrhov, Versalis a Eni viackrát a najmä v ich žalobe na prvom stupni vytýkali Komisii uplatnenie vyššieho násobiaceho koeficientu na účely odstrašenia, než uplatnili pri ostatných podnikoch. V rámci tejto výhrady Versalis a Eni v podstate uvádzali žalobný dôvod založený na porušení zásady rovnosti zaobchádzania, ktorý bol následne predmetom diskusie účastníkov konania. Z toho vyplýva, že Všeobecný súd nerozhodol o tomto žalobnom dôvode *ex offio*.
- 117 Druhý odvolací dôvod Komisie sa preto musí zamietnuť.

O treťom odvolacom dôvode vo veci C-93/13 P

Argumentácia účastníkov konania

- 118 V rámci svojho tretieho odvolacieho dôvodu týkajúceho sa bodov 323 až 325 napadnutého rozsudku Komisia tvrdí, že Všeobecný súd sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia pri výklade a uplatnení zásady rovnosti zaobchádzania, čo sa týka násobiaceho koeficientu pokuty použitého na účely odstrašenia. Napadnutý rozsudok je tiež nedostatočne odôvodnený. Všeobecný súd najmä ignoroval voľnú úvahu Komisie pri určovaní súm pokút s prihliadnutím na relevantné okolnosti a nútil ju vykonať výlučne matematický výpočet na účely určenia násobiaceho koeficientu, ktorý sa má uplatniť na pokuty spoločností Versalis a Eni. Navyše Všeobecný súd sa dopustil nesprávneho posúdenia, keď požadoval, aby zvýšenie pokuty na účely odstrašujúceho účinku bolo primerané jednotlivým obratom podnikov, a nie aby násobiace koeficienty alebo pokuty vyplývajúce z uplatnenia násobiacich koeficientov boli primerané celkovým obratom týchto podnikov.
- 119 Versalis a Eni tvrdia, že v rámci svojho tretieho odvolacieho dôvodu Komisia navrhuje Súdnemu dvoru aby znova posúdil násobiaci koeficient uplatnený na účely odstrašenia. Tento odvolací dôvod je preto neprípustný. Uvedený odvolací dôvod je v každom prípade nedôvodný. Všeobecný súd totiž konal v rámci svojej neobmedzenej súdnej právomoci a Komisia nepreukázala, že metóda uprednostnená Všeobecným súdom by bola menej odstrašujúca než metóda navrhnutá Komisiou, ktorá by mohla priniesť neproporcionálne výsledky.

Posúdenie Súdny dvorom

- 120 Ako to zdôraznil generálny advokát v bode 105 svojich návrhov, tretí odvolací dôvod Komisie sa netýka nevyhnutnosti rešpektovať zásadu rovnosti zaobchádzania medzi rôznymi účastníkmi toho istého kartelu, ale skutočností, ktoré sa majú zohľadniť pri preskúmaní proporcionality uložených pokút. V tomto ohľade Všeobecný súd, ktorý vychádzal zo skutočností obsiahnutých v spornom rozhodnutí, presne odôvodnil svoje rozhodnutie a nedopustil sa nesprávneho právneho posúdenia, keď v bode 325 napadnutého rozsudku rozhodol, že výber násobiaceho koeficientu 1,4 nebol primeraný vzhľadom na odlišnosť obratov spoločností Eni a Dow.
- 121 Uvedený odvolací dôvod sa musí zamietnuť ako nedôvodný.

O šiestom odvolacom dôvode vo veci C-123/13 P

Argumentácia účastníkov konania

- 122 V rámci svojho šiesteho odvolacieho dôvodu Versalis a Eni tvrdia, že Všeobecný súd zjavne nesprávne uplatnil článok 23 ods. 2 nariadenia č. 1/2003 tým, že určil maximálnu výšku pokuty inak než len v závislosti od obratu spoločnosti [*dôverné*], predtým EniChem.
- 123 Komisia sa domnieva, že tento odvolací dôvod sa prekrýva s prvým a druhým odvolacím dôvodom spoločností Versalis a Eni.

Posúdenie Súdny dvorom

- 124 Uvedený odvolací dôvod sa zakladá na predpoklade, že sa vyhovie prvému a druhému dôvodu uvedeného odvolania. Keďže tieto dva uvedené odvolacie dôvody boli zamietnuté, nie je namieste odpovedať na šiesty odvolací dôvod spoločností Versalis a Eni.

O siedmom odvolacom dôvode vo veci C-123/13 P

Argumentácia účastníkov konania

- 125 V rámci svojho siedmeho odvolacieho dôvodu Versalis a Eni namietajú proti tomu, že Všeobecný súd zamietol ich desiaty žalobný dôvod založený na tom, že Komisia nezohľadnila spoluprácu spoločnosti [dôverne] a spoločnosti Versalis poskytnutú mimo rámca oznámenie o spolupráci z roku 2002, ako aj jedenásty žalobný dôvod založený na absencii zníženia sumy pokuty na základe oznámenia o spolupráci z roku 2002. Tvrdia, že Všeobecný súd nevykonal súdne preskúmanie, ktoré mu prináleží, a že v každom prípade sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia a nesplnil si povinnosť odôvodnenia, keď sa domnieval, že Komisia neporušila zásady spravodlivosti, rovnosti zaobchádzania a ochrany legitímnej dôvery v rámci posúdenia tejto spolupráce.
- 126 Versalis a Eni vytykajú Všeobecnému súdu, že v bode 355 napadnutého rozsudku s odkazom na voľnú úvahu priznanú Komisii, pokiaľ ide o metódu výpočtu pokút, prebral jej posúdenie dôkazov, ktoré Versalis a Eni predložili v rámci uvedenej spolupráce. Všeobecný súd mal vykonať svoje preskúmanie spôsobu, akým Komisia uplatnila oznámenie o spolupráci z roku 2002 v iných veciach. Ďalej nezohľadnila neskorý dátum, v ktorý sa Versalis a Eni dozvedeli o vyšetrovaní, hoci to malo vplyv na pridanú hodnotu informácií, ktoré Versalis a Eni mohli oznámiť. Tieto spoločnosti tiež vytykajú Komisii, že nevykonala inšpekciu skôr.
- 127 Všeobecný súd sa tiež dopustil nesprávneho právneho posúdenia tým, že nekonštatoval, že Komisia porušila zásadu ochrany legitímnej dôvery, hoci informácie poskytnuté spoločnosťami Versalis a Eni priniesli významnú prípadnú hodnotu v porovnaní s informáciami vo veciach, ktoré viedli k iným rozhodnutiam Komisie, a že Versalis a Eni sa mohli legitímne domnievať, že ich úplná, lojálna a trvalá spolupráca bude riadne odmenená. Namietajú proti bodu 358 napadnutého rozsudku pre jeho nedôvodnosť.
- 128 Versalis a Eni boli tiež diskriminované vo vzťahu k iným podnikom, ktoré požiadali o zníženie ich pokút, pričom ich vyhlásenia boli nekoherentné, nepresné a nespoľahlivé.
- 129 Komisia tvrdí, že siedmy odvolací dôvod predložený spoločnosťami Versalis a Eni je neprípustný v tom, že predstavuje opätovné predloženie tvrdení uvedených pred Všeobecným súdom a jeho cieľom je dosiahnuť nové vecné posúdenie informácií poskytnutých Komisii spoločnosťou [dôverne], predtým EniChem.

Posúdenie Súdny dvorom

- 130 Svojím siedmym odvolacím dôvodom Versalis a Eni namietajú predovšetkým proti odpovedi Všeobecného súdu na ich jedenásty žalobný dôvod. Po tom, ako Všeobecný súd v bode 354 napadnutého rozsudku pripomenul význam pojmu „pridaná hodnota“, ako je uvedený v oznámení o spolupráci z roku 2002, preskúmal dôkazy predložené spoločnosťami Versalis a Eni s cieľom overiť, či priniesli významnú pridanú hodnotu k dôkazom, ktorými Komisia už disponovala.
- 131 V bodoch 357 až 363 napadnutého rozsudku Všeobecný súd vykonal presnú a odôvodenú analýzu dôkazov, ktorú Súdny dvor neprináleží preskúmať v rámci odvolania. Vzhľadom na toto posúdenie sa Všeobecný súd nedopustil nesprávneho právneho posúdenia tým, že zamietol jednotlivé tvrdenia spoločností Versalis a Eni.
- 132 Preto je namieste zamietnuť siedmy odvolací dôvod predložený spoločnosťami Versalis a Eni.

O ôsmom odvolacom dôvode vo veci C-123/13 P

Argumentácia účastníkov konania

- 133 V rámci svojho ôsmeho odvolacieho dôvodu Versalis a Eni tvrdia že Všeobecný súd nevykonal úplné súdne preskúmanie sumy konečnej pokuty, ktorá je nespravodlivá, nenáležitá a neprimeraná. Domnievajú sa, že Všeobecný súd podrobne nepreskúmal ich tvrdenia a obmedzil sa na len na preskúmanie zákonnosti sporného rozhodnutia.
- 134 Komisia sa domnieva, že Všeobecný súd pristúpil k podrobnému preskúmaniu tvrdení spoločností Versalis a Eni. Tieto spoločnosti sa snažia podnietiť Súdny dvor, aby opätovne preskúmal sumu pokuty.

Posúdenie Súdnym dvorom

- 135 Je namieste konštatovať, že uvedený odvolací dôvod sa vzťahuje na rozsudok ako celok a nespresňuje body odôvodnenia napadnutého rozsudku, ktoré sa napádajú. Z tohto dôvodu je príliš nepresný a nejasný na to, aby naň bolo možné odpovedať.
- 136 Navyše pri rozhodovaní o právnych otázkach v rámci odvolania neprináleží Súdnemu dvoru nahrádzať z dôvodov spravodlivosti svojím posúdením posúdenie Všeobecného súdu, ktorý v rámci svojej neobmedzenej súdnej právomoci rozhoduje o výške pokút uložených podnikom za porušenie práva Únie týmito podnikmi (pozri najmä rozsudok E.ON Energie/Komisia, C-89/11 P, EU:C:2012:738, bod 125).
- 137 Z týchto skutočností vyplýva, že ôsmy odvolací dôvod predložený spoločnosťami Versalis a Eni sa musí zamietnuť ako neprípustný.
- 138 Keďže všetky odvolacie dôvody, tak vo veci C-93/13 P, ako aj vo veci C-123/13 P boli zamietnuté, je namieste zamietnuť obe odvolania.

O trovách

- 139 Podľa článku 184 ods. 2 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora, ak odvolanie nie je dôvodné, Súdny dvor rozhodne aj o trovách konania. Podľa článku 138 ods. 1 tohto rokovacieho poriadku uplatniteľného na konanie o odvolaní na základe článku 184 ods. 1 toho istého rokovacieho poriadku Súdny dvor uloží účastníkovi konania, ktorý vo veci nemal úspech, povinnosť nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté.
- 140 Pokiaľ ide o odvolanie vo veci C-93/13 P, keďže spoločnosti Versalis a Eni navrhli, aby Komisii bola uložená povinnosť nahradiť trovy konania, a Komisia nemala úspech vo svojich dôvodoch, je opodstatnené, aby jej bola uložená povinnosť nahradiť trovy konania.
- 141 Pokiaľ ide o odvolanie vo veci C-123/13 P, keďže Komisia navrhla, aby bola spoločnostiam Versalis a Eni uložená povinnosť nahradiť trovy konania a tieto spoločnosti nemali úspech vo svojich dôvodoch, je opodstatnené, aby im bola uložená povinnosť nahradiť trovy konania.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (piata komora) rozhodol a vyhlásil:

- 1. Odvolania vo veciach C-93/13 P a C-123/13 P sa zamietajú.**
- 2. Európska komisia je povinná nahradiť trovy odvolacieho konania vo veci C-93/13 P.**

3. Versalis SpA a Eni SpA sú povinné nahradiť trovy odvolacieho konania vo veci C-123/13 P.

Podpisy